

De opleidingsgradiënt in de demografie

Zijn er verschillen bij pensionering?

NVD-NIDI-CBS
STUDIEDAG
28 MAART 2012

Hanna van Solinge
NIDI

Met pensioen

Met pensioen

pen·si·oen het; o -en periodieke uitkering aan werknemers die stoppen met werken omdat ze een bep. leeftijd hebben bereikt: met ~ gaan

Met pensioen

Gebruikmaken van een (pre)pensioen regeling, een
vut-regeling, of aow

Is er een relatie tussen opleidingsniveau en:

- pensioenwensen en -plannen
- pensioengedrag (moment van pensioneren)
- activiteiten na pensioen

Gegevens

NIDI Werk en Pensioen Panel

Basismeting 2001	Ronde 2 2006	Ronde 3 2011
Werknemers 50+ én partners	55+	60+
- Unilever - Maxeda - IBM - Rijk		
Allen werkzaam in 'carrièrebaan'	Carrièrebaan: 39% Uitgetreden: 61%	Carrièrebaan: 17% Uitgetreden: 83%
Response: 63%	Response: 75%	Response: 77%
N = 2.404	N = 1.768	N = 1.276

Is er een relatie tussen opleiding en pensionering?

Pensioenwensen

“Op welke leeftijd zou u het liefst willen stoppen met werken?”

Pensioenplannen

“Op welke leeftijd bent u van plan te stoppen met werken?”

Pensioengedrag

Leeftijd waarop men is uitgetreden

Activiteiten na pensioen

Doet men betaald werk of vrijwilligerswerk na uittreden

Resultaten

Beschrijvende resultaten

Pensioenwensen	Leeftijd waarop men liefst wil stoppen	Gem. 58,9 jaar
Pensioenplannen	Leeftijd waarop men denkt te stoppen	Gem. 60,2 jaar
Pensioengedrag	Percentage gestopt tussen 2001 en 2011	83%
	Leeftijd waarop men gestopt is	Gem. 59,2

	Hoogst afgeronde opleiding	Opleidingsvereisten voor huidige baan
Lager onderwijs	4%	2%
LBO	15%	8%
Mavo/Mulo	23%	9%
MBO	21%	23%
Hbs/Havo/Vwo	7%	11%
HBO	18%	32%
Universiteit	13%	16%

Zijn er verschillen naar opleidingsniveau?

Multivariate analyse

Pensioenwensen

OLS Regressie

Pensioenplannen

OLS Regressie

Pensioengedrag

Survival Analyse

	Wensen (OLS regressie)	Plannen (OLS regressie)	Gedrag (survival analyse)
Constante	41,47**	47,48**	
Leeftijd	0,31**	0,22**	
Geslacht	-0,36*	-0,15	1,24**
Opleidingsniveau	0,25**	0,15**	0,96*
N	1.596	1.596	1.544
R ²	5%	8%	

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

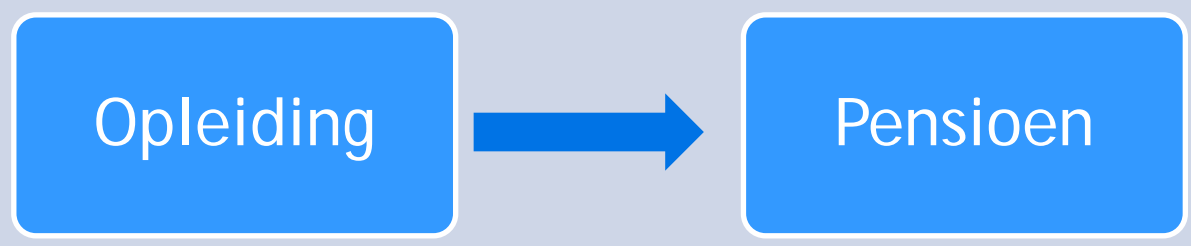
Sample: Werknemers tussen 50 en 59 jaar in 2001

	Wensen (OLS regressie)	Plannen (OLS regressie)	Gedrag (survival analyse)
Constante	41,47**	47,48**	
Leeftijd	0,31**	0,22**	
Geslacht	-0,36*	-0,15	1,24**
Opleidingsniveau	0,25**	0,15**	0,96*
N	1.596	1.596	1.575
R ²	5%	8%	

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Sample: Werknemers tussen 50 en 59 jaar in 2001

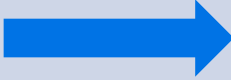

Achtergrond
kenmerken

Opleiding

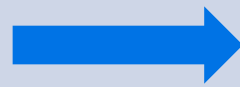
Pensioen

Loopbaan
Gezondheid
Vermogen
Levensverwachting

Opleiding

Pensioen

Achtergrondkenmerken

Loopbaan	Lengte loopbaan in 2001	
Werkkenmerken	Zwaar werk Werkdruk Uitdaging	
Gezondheid	Subjectieve gezondheid	
Financiële situatie	Vermogen Heeft men pensioengat	
Levensverwachting	Kans om 75 resp. 90 te worden	

	Wensen (OLS regressie)	Plannen (OLS regressie)	Gedrag (survival analyse)
Constante	37,95**	45,84**	
Leeftijd	0,35**	0,25**	
Geslacht	0,06	0,26	0,99
Opleidingsniveau	0,16**	0,14**	0,98
Lengte loopbaan	-0,05**	-0,03*	1,02**
Zwaar werk (0-1)	-0,02	0,00	1,00
Werkdruk (1-5)	-0,34**	-0,31**	1,06
Uitdaging (1-5)	0,58**	0,42**	0,93*
Gezondheid (1-5)	0,33**	0,13	0,86*
Vermogen (1-7)	-0,24**	-0,31**	1,09**
Pensioengat (0-1)	0,72**	0,73**	0,80**
Levensverwachting	0,33	0,18*	0,99
N	1.537	1.583	1.575
R ²	18%	15%	

	Wensen (OLS regressie)	Plannen (OLS regressie)	Gedrag (survival analyse)
Constante	37,95**	45,84**	
Leeftijd	0,35**	0,25**	
Geslacht	0,06	0,26	0,99
Opleidingsniveau	0,16**	0,14**	0,98
Lengte loopbaan	-0,05**	-0,03*	1,02**
Zwaar werk (0-1)	-0,02	0,00	1,00
Werkdruk (1-5)	-0,34**	-0,32**	1,06
Uitdaging (1-5)	0,58**	0,42**	0,93*
Gezondheid (1-5)	0,33**	0,13	0,86*
Vermogen (1-7)	-0,24**	-0,31**	1,09**
Pensioengat (0-1)	0,72**	0,73**	0,80**
Levensverwachting	0,33**	0,18*	0,99
N	1.537	1.583	1.575
R ²	18%	15%	

** p < 0.01, * p < 0.05

Sample: Werknemers tussen 50 en 59 jaar in 2001

	Wensen (OLS regressie)	Plannen (OLS regressie)	Gedrag (survival analyse)
Constante	37,95**	45,84**	
Leeftijd	0,35**	0,25**	
Geslacht	0,06	0,26	0,99
Opleidingsniveau	0,16**	0,14**	0,98
Lengte loopbaan	-0,05**	-0,03*	1,02**
Zwaar werk (0-1)	-0,02	0,00	1,00
Werkdruk (1-5)	-0,34**	-0,32**	1,06
Uitdaging (1-5)	0,58**	0,42**	0,93*
Gezondheid (1-5)	0,33**	0,13	0,86*
Vermogen (1-7)	-0,24**	-0,31**	1,09**
Pensioengat (0-1)	0,72**	0,73**	0,80**
Levensverwachting	0,33**	0,18*	0,99
N	1.537	1.583	1.575
R ²	18%	15%	

	Wensen (OLS regressie)	Plannen (OLS regressie)	Gedrag (survival analyse)
Constante	37,95**	45,84**	
Leeftijd	0,35**	0,25**	
Geslacht	0,06	0,26	0,99
Opleidingsniveau	0,16**	0,14**	0,98
Lengte loopbaan	-0,05**	-0,03*	1,02**
Zwaar werk (0-1)	-0,02	0,00	1,00
Werkdruk (1-5)	-0,34**	-0,32**	1,06
Uitdaging (1-5)	0,58**	0,42**	0,93*
Gezondheid (1-5)	0,33**	0,13	0,86*
Vermogen (1-7)	-0,24**	-0,31**	1,09**
Pensioengat (0-1)	0,72**	0,73**	0,80**
Levensverwachting	0,33**	0,18*	0,99
N	1.537	1.583	1.575
R ²	18%	15%	

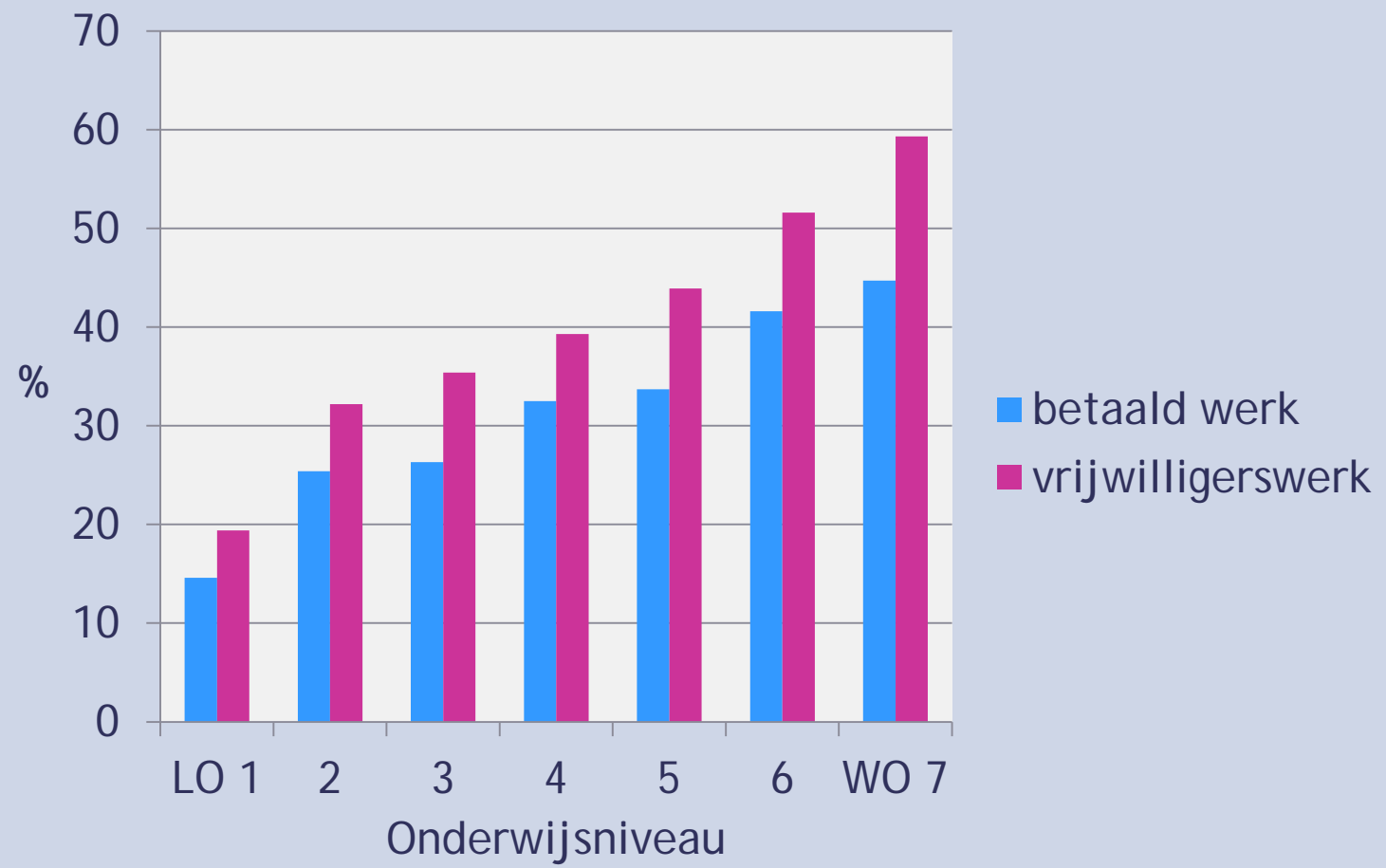

	Wensen (OLS regressie)	Plannen (OLS regressie)	Gedrag (survival analyse)
Constante	37,95**	45,84**	
Leeftijd	0,35**	0,25**	
Geslacht	0,06	0,26	0,99
Opleidingsniveau	0,16**	0,14**	0,98
Lengte loopbaan	-0,05**	-0,03*	1,02**
Zwaar werk (0-1)	-0,02	0,00	1,00
Werkdruk	-0,13**	-0,12**	1,02
Uitdaging	0,58**	0,42**	0,93*
Gezondheid (1-5)	0,33**	0,13	0,86*
Vermogen (1-7)	-0,24**	-0,31**	1,09**
Pensioengat (0-1)	0,72**	0,73**	0,80**
Levensverwachting	0,33**	0,18*	0,99
N	1.537	1.583	1.575
R ²	18%	15%	

Betaald en onbetaald werk na pensioen, %

Conclusie

Lager opgeleiden:

- Hebben een voorkeur voor eerder stoppen
- Denken ook eerder te stoppen
- Maar *doen* dat uiteindelijk niet

Conclusie

Lager opgeleiden:

- Hebben een voorkeur voor eerder stoppen
- Denken ook eerder te stoppen
- Maar *doen* dat uiteindelijk niet
- Zijn na pensioen minder actief in (vrijwilligers) werk

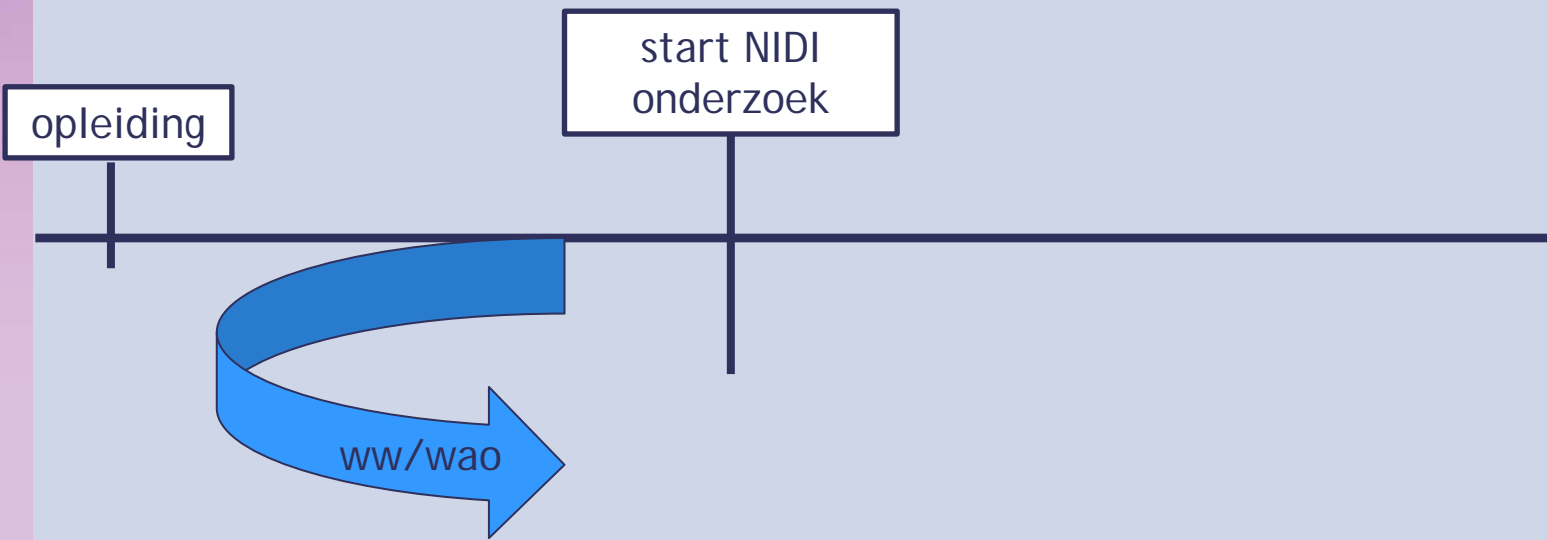
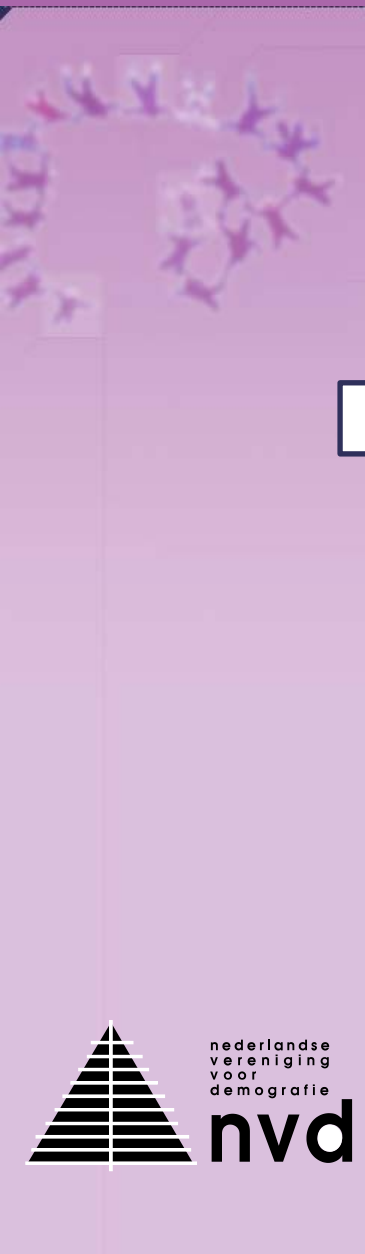
Mogelijke verklaring

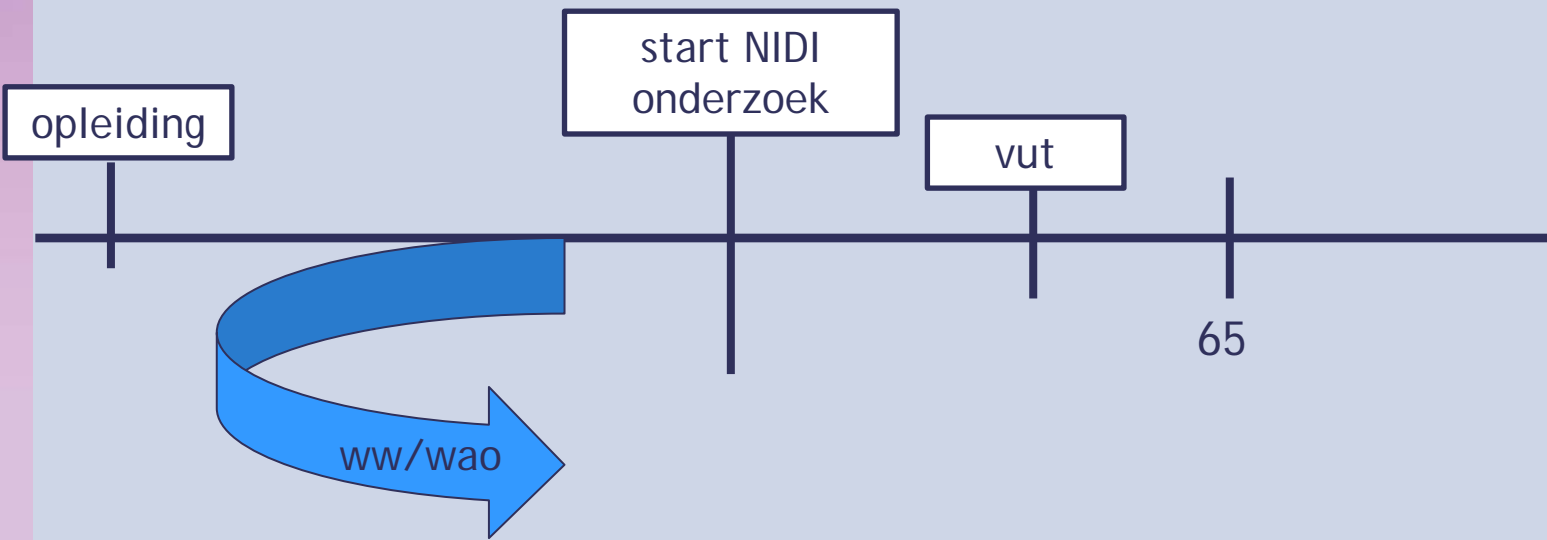
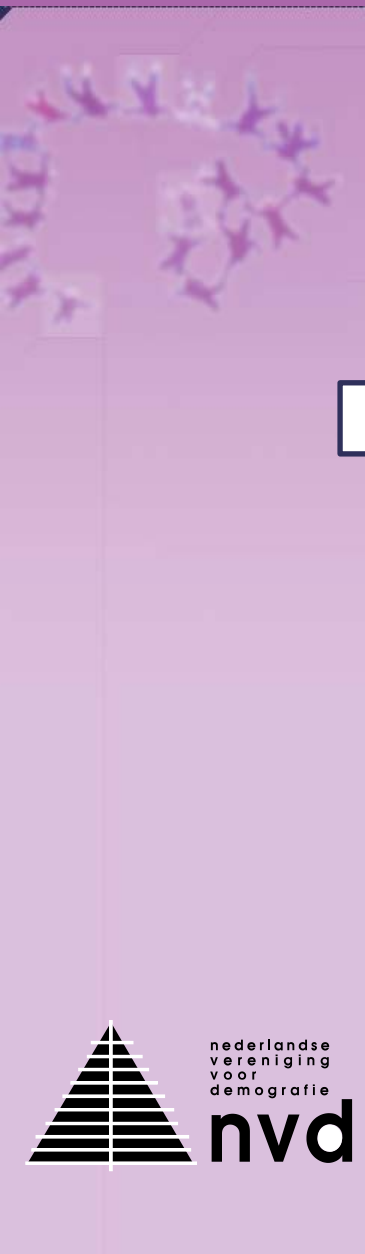
- Afschaffen mogelijkheid pensioen met 40 dienstjaren
- Reduceren mogelijkheden FLO
- Breed scala aan uittrederegelingen in periode 2001-2006 ("offer you can not refuse")

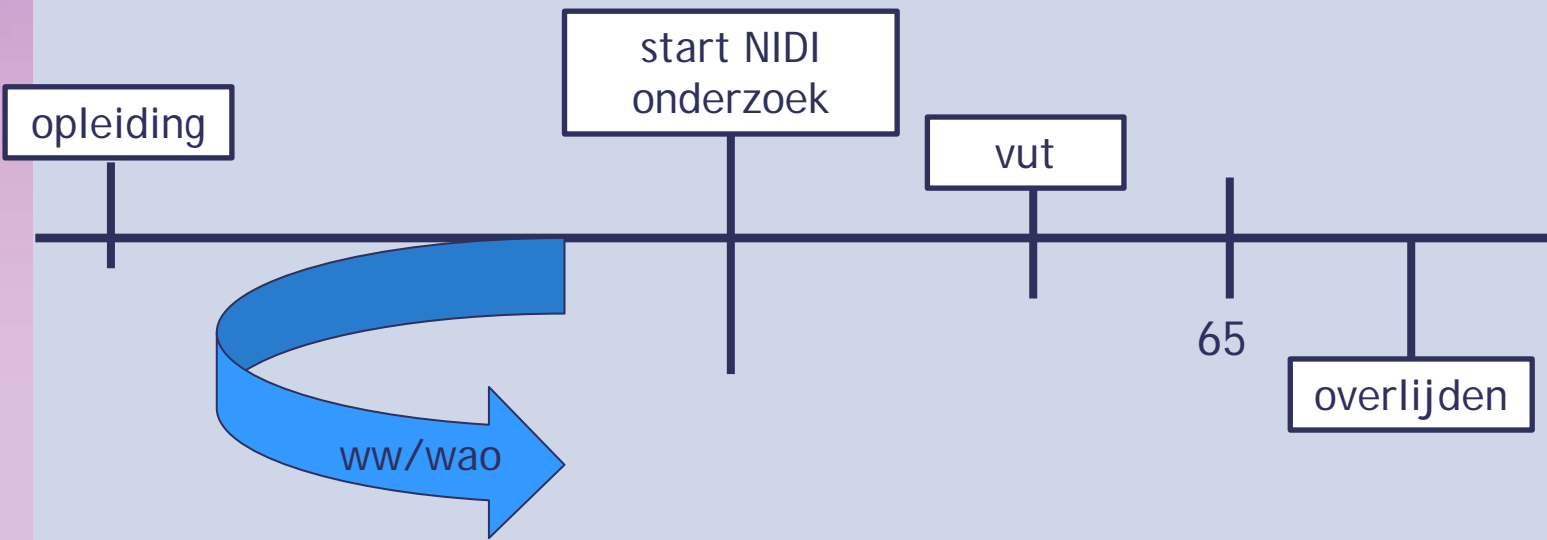
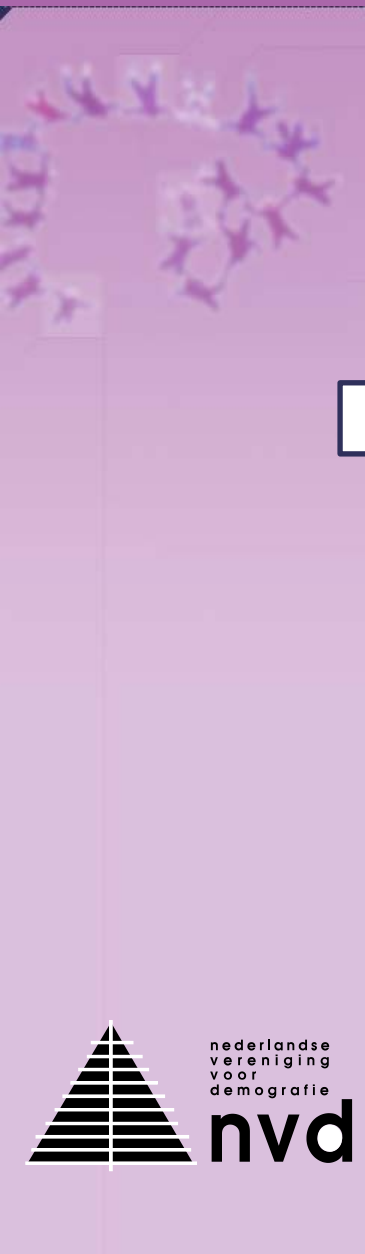

Mogelijke verklaring

- Afschaffen mogelijkheid pensioen met 40 dienstjaren
- Reduceren mogelijkheden FLO
- Breed scala aan uittrederegelingen in periode 2001-2006 ("offer you can not refuse")
- Verschillen in gezonde levensverwachting

Hanna van Solinge
solinge@nidi.nl